

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 5. avgusta 2021 - Leto XXXI, št. 31

stran 2

TRIGLAV NAS POČAKA

V Kekčevi deželi
stran 3

Mlajši so ovakši gratali
stran 4

Preko Mure preko Drave

Srednja šola Slovenska Bistrica

Vlado Kreslin
priz. Nalja Stegme
junij 2009

1. kitiša 7 Refren

V.K. Laško bi bila idealna par z diplomomati in otroki. Pre-ko Mu-re, pre-ko Dra-ve,
Tudi to ima svoj dar, kojimj sedaj vem, s kredo in otroki.

Sopran Zvenj si bila sveža kot vna, kar nama je življenje dala
kakšen dan se mi oči, da diševček sen, ki ga le vedno štrkija nosi. Pre-ko Mu-re, pre-ko Dra-ve g

Alt Pre-ko Mu-re, pre-ko Dra-ve g

Tenor & Bas Pre-ko Mu-re, pre-ko Dra-ve g

20
V.K. pre-ko-ve vse do mo-ja. Mor-da le prek' o-o-a - na, od zi-bel-ke do ne-ba
S. U - A Mor-da le prek' o - o - a - na
A. U - A Mor-da le prek' o - o - a - na

MADŽARSKI IN SLOVENSKI GLASBENIKI ...
stran 7

TRIGLAV NAS POČAKA

Letos smo osmič stali pri Malom Triglavu v Andovci, osmič smo začnili prve stopaje do »velkoga« Triglava. Vedli smo,

Zavolo toga ti cejlo tejlo zmant- ra ta paut, od nog do glav, kak fizično tak psihično. Zdaj smo še vejn bola zmantrani bili kak

avstrijski meji, ka baude, če nas ne pistijo prejk sodacke, te mo leko kraužili še plus dvajsti kilomejterov dočas do Gornje Radgone pridemo. Depa niše nevolé nej bilau, samo telko smo njim povedali, ka transit pa so nas že tadale pistili. Gda smo končali prvi den, te smo se zato malo škrabali po glavej, kak mo tau ladali drügi, tretji, štrti, peti pa šesti den. Tašo ešče vrag nej vido, pondejlek smo še bola drveni bili kak prvi den, eden je bola djajcko kak drügi. Depa pomalek, kak smo vse več stopajov naredli, je vsigdar baukše bilau. Kaulak podneva je že fejst sonce peklo pa ednim pohodnikom so se že pokazale prve žüle. Tau je naj- bola lagvo, ka se leko zgodi na tašoj dugoj pejškoj pauti. Če si trüden, se leko vöpočineš, depa z žülami titi je mantranje. Dvej varianti sta, prva ka je njaš tak kak so, drüga ka je vöpikneš z iglavu. Če njaš žülo, te teži pa boli, če go vöpikneš, te pa pečé, sledkar pa se kauža krajpisti. Tretji den smo do Spodnjih Hoč prišli, štrti den pa do Vojnika. Na tašoj dugoj pauti je še lag- vo tau, ka vsikši den v drügoj posteli spiš. Vsikši zranjek pa- kivaš v kufer, vsikši večer pa vöpakivaš, na konci več ranč ne vejš gde ka maš, sploj pa te, gda sedem dni odiš.

Če štiridesetpet kilomejterov moraš zopojdti na den, te re- den obed leko pozabiš, gnauk zato, ka nega časa, drügič pa zato, ka ranč ti nej trbej, bola samo pidješ, sploj pa zdaj, gda je tak fejst vraučé bilau. Zavolo toga smo kaulak podneva vsig- dar v bauto šli, tam si je vsikši tau tjüpo, ka si je želó, depa proto slejdnjoga na klobase pa konzerve več ranč gledati ne moreš. Potejm smo si zvüna vesi vözaglednili kakšno velko drejvo, gde je sejncia bila pa tam smo se te nadjeli pa spali enga, ranč tak kak mlajši v vrti- ci. Tau smo vsikši den tak čaka- li kak mlajši bučo (proščenje). Tak za pau vöre, gda smo se prebidili, še prvin kak smo se

napautili, smo najprvin servis naredli. Prejk smo poglednili noge, tam gde je trbelo, smo namazali, zavezali ali bilau

nede. Depa nej je tak bilau, te mali oblak je vsigdar bola vek- ši grato pa za par minutov se je dež vlejo, sledkar pa še toča

Tak smo slobaud vzeli od našoga »Maloga« Triglava v Andovci

ka čaka na nas, vedli smo, ka težka paut baude. Kak bi pa nej bila, gda vsikši den več kak štirideset kilomejterov moramo zopojdti, pa tau od nedele do petka. Pa te je še tam Triglav, steri je 2864 mejterov visiki,

pred tejm gdakoli, zato ka straš- na vročina je bila. Na sonci je štirideset stopinj bilau, asfalt pa je tak vraučí, ka bi djajce leko pekli na njem.

Prvi den smo telko sreče meli, ka je dosta sejnce bilau, istina,

Vsakiš den podne smo malo počivali v sejnci

do vreka (vrha) pridti od Pokljuke še nüceš en den, dvajsti kilomejterov pa še plus 1500 metrov nadmorske višine moraš zopojdti.

Prvi den, prvi stopaji so še drveni bili, zato ka noge so se še nej vcujvzele, ka več vör pejški trbej ojdti. Osemnajset je nas bilau, osemnajset lidi, steri so nej športniki pa nej so trenerali več mejsecov. Depa ranč ne more, kak bi leko trenero? Če vsikšo sobto pa nedelo cej- li den, od zaranka do večera, odiš, je nej tisto, gda cejli keden vsikši den 45 kilomejtrov odiš.

bregé smo tó meli, pa nej male, tak duge vzpone (emelkedó), ka smo mislili, ka nikdar ne pridemo do vreka. Gnauk, gda smo po ednom velkm bregji odli, prileti eden čaren velki avto pa stane, nej smo vedli, zaka. Gospaud Dejan Horvat markovski župnik so bili, spoznali so nas pa zato so se stavi- li. Dobro je bilau spoznanoga človeka srečati pa malo pripo- vejdati, na konci smo še fidjice (medenjake) dobili, aj mamó zavole energije na Triglav. Gda smo prejk Cankove šli, malo smo se bojali, kak baude na

Naša četica koraka...

tašo tó, ka rezati trbelo, če prst ranč nej, depa kauža je večkrat visela.

Leko povejm, ka peti den smo že ozrejčili, že se je niške nej žaurgo, samo üšo naprej, kak če bi na El Caminoni bili. Od Kranja do Pokljuke je dobro bilau titi, zato ka paulak Save smo šli, tak smo leko zmejs noge namakali, depa biu je taši tó, steri se je kaupo. Večer, gda smo v vojašnico prišli, smo že od tauga gučali kak baude v soboto, kak pa gda mo šli na vrh Triglava. Zaranka, gda smo

nas klükala. Če bi še tau nej dojšlo, vsigdar bola skrrej je črepkalo. Tak ka nej bilau pita- nje, ka moramo nazaj titi, sploj pa te, gda smo vidli, ka vsi, ka so proto Triglavu šli z gorskimi

Samota pohodnika

Najbole so nogé trpele

štartali, je tak lejpo plavo nebo bilau, ka bi lepšo namalati nej mogli. Brezi rejči kak reca smo stapali eden za drüгим vejn tak vöro pa pau, gda je gnauk nika zbuvnjarilo. Gora poglednemo pa med planinami se je eden čaren oblak skazo, te smo še tau mislili, ka s toga tak nika

reševalvi vred, so maširali v dolino. Tau bi še nej bila baja, depa sledkar smo zvedli, ka nej v soboto pa nej v nedelo nemo mogli na Triglav zavolo močni neviht. Najprvin smo žalostni bili, depa strejla je nej šala, tau se vidi na tisti tabljaj, stere so med potjauv, stere so postavili za spomin tistim, steri so zavolo strel mrlí.

Vej pa Triglav nas počaka, smo se pogučavali sledkar, če mo leko, te drügi keden ali sledkar napravimo, zaključimo svojo romanje na Triglav. (Kejþ na 1. strani: Skupinski kejþ na Pokljuki.)

Karči Holec

13. jezikovne počitnice porabskih šolarjev

V Kekčevi deželi

Območna enota Zavoda Republike Slovenije za šolstvo Murska Sobota je sredi meseca julija organizirala že 13. jezi-

cev z Dvojezične osnovne šole Jožefa Košiča, 18 s števanovske dvojezične osemletke in trije z monoštrske gimnazije, poleg

telj smo prvi večer postavili v ospredje prijateljstvo, odnose in moč skupine,« je najprej postavila učiteljica-asistentka Valentina Novak, profesor slovenščine na monoštrski gimnaziji Norbert Gerencsér pa je dodal: »Jezikovne počitnice za porabske učence in dijake so bile letos res nekaj posebnega. Nova lokacija, nove okoliščine. Namesto na obalo nas je pot tokrat popeljala v bližino gora, v Kranjsko Goro. V Kekčevi deželi so nas pričakali prečudovita narava in prečudoviti razgledi.«

Zaradi pandemije je bilo tokrat malce drugače kot običajno, saj so porabski učenci in dijaki na jezikovne počitnice odpotovali sami, brez slovenskih prijateljev: »Z Valentino Novak sva na različne načine poskušala razširiti znanje in besedni zaklad učencev oziroma dijakov. Menim, da so bile jezikovne počitnice zelo uspešne. Tako otroci kot učitelji spremljevalci smo se na Gorenjskem dobro počutili, poleg tega smo se naučili tudi veliko novega in koristnega.« Z omenjenimi besedami se je strinjala tudi osnovnošolka Vanesa Šulič: »Jezikovne počitnice so bile zanimive. V Kranjski Gori je bilo res lepo, tudi zaradi pogleda na gore. Seveda smo se tudi učili. Ena skupina je med drugim tudi pisala razglednice, tako domačim kot tudi na šolo, duhovniku in še nekaterim drugim ljudem. Druga skupina je morala napisati, kako bi oni sami organizirali takšne jezikovne počitnice.«

Čeprav so bili porabski šolarji v minulih letih večkrat tudi na morju, sogovornica pravi, da bi se rada še kdaj vrnila v Kranjsko Goro, saj je bilo na Gorenjskem res lepo. »Pred odhodom sem se malo bala, da bom preveč pogrešala mamo in kužka Tofija, ampak bilo je tako lepo, da domotožje ni bilo prehudo, saj smo se s prijatelji, seveda poleg

učenja novih besed, veliko igrali in tudi smejali,« je še razložila bodoča sedmošolka z gornjeseniške osnovne šole,

Da so učenci iz dneva v dan presenečali s svojo igrivostjo, pripravljenostjo na učenje, marljivostjo in neverjetno kon-

Učenke z Gornjega Senika v Kranjski gori; stoji Vanesa Šulič

Sike s kolesarske ture, ko so obiskali tudi Italijo

V Planici

kovne počitnice za učence in dijake iz Porabja, ki se v šolah učijo slovenščino. Na jezikovnih počitnicah je sodelovalo 34 udeležencev, in sicer 13 učen-

njih pa še šest odraslih spremljevalcev.

»Pot, ki je vodila skozi slovenske kraje, smo pozdravili s slovensko pesmijo. Z igro Prija-

Na delavnici s profesorjem Norbertom Gerencsérjem

ki je bila navdušena tudi nad odkrivanjem lepot v okolici Kranjske Gore: »Večkrat smo obiskali bližnje jezero Jasna, hodili smo na pohode, tudi

Na raftingu

dicijo, je še razložila Valentina Novak in izpostavila: »Željni novih izzivov smo potovali lahkih nog naokrog. Učitelji spremljevalci smo z zaupanjem spremljali svoje varovance, jih vodili in tiho občudovali. V kraljestvu Kekca, kozoroga in Triglava so porabski učenci izkazovali veliko mero naklonjenosti slovenskemu jeziku, besedi, lepoti narave, športnim aktivnostim in tistim drobnim stvarim, ki vsak občutek zavijejo v lepo, vredno, spoštljivo.«

(Slika na 1. strani: Vanesa Šulič v Kekčevi deželi.)

Tudi spremljevalci (porabski učitelji in študentje) so kolesarili

kolesarili smo, enkrat celo v Italijo.«

Silva Eöry
Fotografije: V. Novak

PREKMURJE

Štrki

Po tistom, ka je bilau preminauče leto za beloga štrka na Goričkem eno najbavkših v zadnjij 20. lejtaj, je v leti 2021 na žalost nej bilau tak, vej pa so mlade štrke prešteli samo v petij gnezdaj, in tau pri Svetom Juriji, v Nuskovi, Domanjševcaj, Prosenjakovcaj in Šalovcaj, gé je pet parov štrkov vsevküper gorzranilo deset mladičov. V Domanjševcaj in pri Svetom Juriji je štrkov par gorzrano samo po enoga mladiča, vej pa majo štrki takšo strategijo, ka ličijo dajce ali mladiča vö z gnezda, če vidijo, ka ga nedo mogli raniti. Strokovnjaki za ftice pravijo, ka je štrkova strategija takša, baukše eden krepek mladi štrk kak dva ginglaviva, vej pa samo krepek leko prežive paut v Afriko.

Za tau, ka je letos tak malo štrkovih mladičov, je krivo lagvo vreme, vej pa je bilau te, gda so se mladi štrki valili, mráz in dosta deževdja. In gda v takšom cajti dva ali tri dni de dež, se mladiči, steri so trnok občutljivi, ne morejo posišiti in pride do podhladitve. Nej pa je krivo samo lagvo vreme, liki tüdi tau, ka je na Goričkem, pa tüdi indri v Prekmurji, furt menje travnikov, na sterih štrki lovijo svoje gesti. Čiglij lidge tak brodijo, ka so žabe njihovo glavno gesti, pa je tau nej istina, vej pa štrki najrajši gejo žuželke (rovarok).

Lani so v enajstij gnezdaj na Goričkem prešteli 26 mladičov beloga štrka, menje kak letos pa so jih samo ške v lejtaj 2006 (bilau jih je sedem) leta 2015 (šest) in 2019, gda jih je bilau tak kak letos deset. Strokovnjaki za ftice ške pravijo, ka so podnebne spremembe tiste, stere so najbolje krive za tau, ka se prekmurški simbol seli vö iz krajine, zatau majo zdaj na Gorenjskom in Dolenjskom pa okauli Ljubljane že več štrkov kak pa v najbolje vzhodnon tali rosaga.

Silva Eöry

Helena Senčur - leranca v penziji

MLAJŠI SO OVAKŠI GRATALI

Helena Senčur, stera je gnesden Sobočanka, je gorrasla v vesnici Veščica. Gda je bila stara dve leti, sta mati Marija, rojena Kuzma, in oča Franc Smodiš odšla na delo

dobila tüdi volau, ka se vözašauliva za leranco. »Včasi sam peški dvakrat na den šla v Soboto, vej pa smo se predpodnevom včili, zadvečarka pa smo ške vsefele

razreda, drüge pa je včiu en škonik, steri pa je že brz odišo v Ljubljano in po tistom sam neka cajta sama mogla včiti vse, ene predpodnevom drüge

dece, gda pa sam šla 1991. leta v penzijo, pa malo več kak 300, zdaj pa jih je še menje.«

Pred 30. leti, gda je Slovenija na nauvo, samostojno paut šla, je

Helena vküper s svojo vüno, bratom (prvi z leve strani) in bratrancom

Leranca in njeni šaularge

v Dajčland, zatau je te, vküper z zdaj že pokojnim bratom Evgenom, živila en cajt pri stari materi v Gederovcaj. O tom, kak je bilau v njenij mlašeči lejtaj, pravi: »Srmaštvo je bilau, ali vseeno je bilau fajjn. V šaulo smo odšli, in tau peški, v Kupšince. Ta smo zrankoma brz prišli, vej pa je tau nej tak daleč, domau pa smo včasi več kak eno vöro odili. Malo smo po gauški šli, pa smo se tam skrivali, in je cajt šau. Gda smo na pauti kakšo sadje najšli, recimo jagode, smo se tam malo duže zamüdili.« Čiglij je mela šaula osem razredov, pa je v vsakšom razredi bilau samo malo mlajšov, zatau so se vsi od prvoga do štrtoga in od petoga do osmoga vküper včili: »Mi z naše vesnice smo mogli vküper domau titi. Škonik je furt enoga od nas vöodabrau, ka je mogo paziti, ka smo fajjn v redi šli. Ali te, gda je škonik nej več za nami gleda, smo se toga nej več držali.«

Helena Senčur pravi, ka se je rada včila, sploj je rada računala, tüdi pesmice se je rada včila. Po štiri lejtaj na kupšinski šauli pa so jo poslali v Mursko Soboto, na gimnazijo, čiglij je sama nej stela ta titi, vej pa se je s sošolci dobro razmela: »Doma sam sploj nej povedala, ka mi je pravo škonik, ka bi leko šla v Soboto. Te pa je on gnauk mimo našoga rama šau in je stariše pito, zakoj me ne dajo dale v šaulo. Oni pa so o tom nika nej znali.« In tak je te vseeno šla v Mursko Soboto, gé je na nižiji gimnaziji

drügo meli. Tak smo se mogli včiti špilati na instrumente. Ges sam vöodabrala gosli. Če je trbelo, smo večer ške gnauk šli v varaš.« je raztolmačila sogovornica in cujdala, ka je tistoga cajta sreča bila, ka je šaula za škonike in lerance bila v Murski Soboti: »Po trej lejtaj pa so se

zadvečarka.«

Po dve lejtaj, v tom cajti se je tüdi oženila, so jo poslali v Tišino, gé je te na toj šauli ostala vse do tistoga mau, ka je šla v penzijo: »Moža Jožeta sam spoznala doma, v Veščici, kama je prišo slüžbeno. On je biu policaj, v Prekmurje pa je prišo iz Logat-

tüdi naša sogovornica šla na svojo nauvo, penzionistično paut. Dokejč je nej bilau koronavirusa, se je vsakši pondelek srečavala na kavi s svojimi nekdešnjimi sodelavkami, s sterimi se ške furt dosta o deci in šauli pogučavajo. Aktivna je tüdi v soboškom penzionističnom družtvi, za steroga znamo, ka dobro sodelüvle tüdi s porabskimi penzionisti: »Penzionisti smo fejst aktivni, malo nas je ta korona dojavila, samo ka se zdaj že pa začnemo družiti. Včasi smo se s piciklinom okauli vozili, ovači pa sodelujem v sekciji ročnih del, vleti pa radi tüdi balinamo ali pa špilamo pikado.« Kak prostovoljka je pomagala starejšim penzionistom: »Sploj takšnim, steri živejo sami, največ pomeni tau, ka si z njimi pogučiš.«

Pravi ške, ka nema rada zime, lepše je na sprtoletje in gesen, gda si leko zvüna, vleti pa je prevrauč. Vnüki, steri zdaj že študera, je znala ške te, gda je biu mali, dostakrat pripovejdati, kakša je bila njena mladost. »Gda sam njemi tau vse gučala, se je dostakrat začno smejati, vej pa gnešnja mladina ne more znati, kak je tau inda sveta bilau, gda je bole srmaštvo bilau,« je na konci ške cujdala Helena Senčur.

(Kejp na 1. strani: S penzionistkami (Helena drüga s prave strani) rade tüdi našivaulejo.)

Silva Eöry

Kejpi: osebni arhiv Helene Senčur

Helena Senčur z možom Jožetom in čerko Darjo

te odlaučili, ka učiteljšča več nede, tak ka smo te mogli titi iman. Eni so šli v Maribor, drügi v Novo Gorico, tretji v Novo mesto, ges pa sam šla v Celje, gé sam te 1954 zgotovila šaulo za škonike in lerance. Že brz po tistom sam slüžbo dobila. Nej san si mogla vöodaberati, kama mo šla. Poslali so me v Pince-Marof, pauleg Lendave. Živila sam v enoj tži v zadružnom daumi, pauleg pa je bila tüdi učilnica, v steroj san včila mlajše. Dece je nej bilau dosta na šauli, okauli 30, tak ka sam včila tiste od prvoga do tretjoga

ca.« Prva sta živila na Tišini, po tistom pa sta se preselila v Soboto, prva v blok, po tistom pa v svoj ram, gé Helena, stera je že rano gratala dovica, žive s čerko Darjo, zetom Alojzom in vnükom Tomažom.

Na tišinski šauli se je od tistoga mau, ka je tam začnila včiti, pa do te, gda je šla v penzijo, dosta vöminilo. Tüdi mlajši so načiši gratali: »V začetki smo si bole složni bili, pa smo si pomagali. Dostakrat smo celi den delali pa niške nej pito, če za tau kaj penez cuj dobi. Gda san prišla na šaulo, je bilau skor 800

Pisali smo pred 30. leti (13.)

Na prvi strani 13. številke Porabja (1. avgust 1991) sta dva srednješolca pisala o tom, kak se mata na počitnicaj. »Zelo dobro se počutim, lepo sem se odpočila. Do zdaj sem hodila na tečaj za vozniški izpit. Julija in avgusta bom vozila, vmes pa se že malo pripravljam na maturo, saj bom od septembra v četrtem letniku. Hodim še v kino, gledam televizijo in veliko berem. S starši grem večkrat tudi k Blatnemu jezeru. Malo pomagam starim staršem na njivi. Zelo lepo je biti doma, niti malo si ne želim konca počitnic,« je napisala gnešnja sakalovska županja Valerija Rogan, duhovnik Ferenc Merkli pa: »Učim se na gimnaziji v Pannonhalmi. Poletja se vedno zelo veselim, saj sem dalj časa doma samo med počitnicami, ki jih skušam prijetno izkoristiti. Ob lepem vremenu se hodim kopat v Monošter in na jezero v Máriaujfalu, ob slabem pa pomagam mamic. S sošolci gremo večkrat za 2 ali 3 dni na Blatno jezero. Na koncu poletja grem v Italijo. Sem član skavtskega društva. Izlet bo organizirala šola, ki ima dobre stike s tamkajšnjimi organizacijami. Rad hodim tudi na veselice in v disko.«

Irena Barber je na en meren vrauči dvečerek na Dolenjom Seniki gorziskala Jožefa Rogana. »Če z Jožefom Roganom guči človek, najoprven tau f pamet zema, da oni lepau gučijo slovenski. Kak je tau, ka vi malo načese (drugače) guči ta slovenski kak tu f Porabji? »Ja, dejte mojo, moj oča so bili iz Trdkove. Oni so nas mlajše naščili tak govoriti, kak so oni znali.« Kak sta pa občevali ta gezik? »Pred bojnof je že tu dosta takši knjig bilau, ka smo leko šteli. Takši je bijo Marijin list ali pa Dober padaš. Ka-

koli sa najšo, sa prešto, ka je slovensko bilau.« Vi sta tu živeli na Madžarskon, bili sta pa Slovenci. Nigdar sta nej v navolo prišli zatoga volo? »Od toga je žmetno gučati. Pred drugo bojno so

nas cejlo držino tavö odpelali v Martinje. Tan smo se tepli (potepali) edno leto. Fse smo mogli doma njati (püstiti). Po pravon so nan nigdar nej povedli, zakoj so tau naprajli z nami.« Po enon lejti sta pá nazaj prišli na Gorenji Senik. Kak van je šlau? »Tü san sa oženo. Nej smo bili velki pavri (kmetje), z ženo sva od marofa do marofa ojdla delat, aj leko svojo držino raniva. Tak je šlau nan pa sakomi mojomi vrstniki. Po bojni smo sé mogoči bili tak okrepšiti, da smo tu na Dolenjon Seniki svoj dom zozidali. Tau je istina, ka gnesdén baukša dé, kak prven (prej). Samo gledan, kak lüstvo menjava obleko. Gez sa občeval svojo zdavansko obleko, pa sa že davnik tak zrandalüvau, ka ma f tau obleki morajo pokopali.« Vi sta parpovedali od gnešnjoga svejta, pa sa mi tak vidi, da sta zadovoljni s svojo usodo. Zdaj ste 71 lejt stari, dosta fse sta že zadobili. Kak cenite tau, ka eštje gnesdén tü pa tan

bojna vövdari, kak zdaj tü skrajek f Sloveniji? »Sploj sa žalosten za tau volo. Lüstvo je gnesdén že vönafčeno, pa ne moren razmeti, zakoj si ne pogučijo, zakoj sé kolajo. Zdaj, da smo začnili granice opirati, eden drugomi sa bližati, zdaj smo pa prišli do velkoga straja. Žalost ma mantra zatok, ka sa nej trbej klati, brez tauga tü pre m i n i m o. Velka zgüba mi je, da mi je usoda vzela ženo.« Tak mislin, da vi sploj radi živeta, radi sta svojoj držini, deci. 71 lejt je nej malo, depa (toda) nej tak dosta, da bi si nej leko kaj eštje želeli. Ka bi radi zadobili eštje f svojon živlenji? »Drago mojo dejte, rejsan sa veselin žitki, držini. Betežen sa, depa zatok sa držin. Vörjen Boga, čakan lejpo starost pa gnauk leko smrt. Zvün toga pa sploj želejn, če bi sa eden den na tau parbüdo, da bi radio, televizije, novine tau na znanje dala, da je nastano po cejlon svejti MIR.«

Na peti strani (Otroški svet) je Anica Gyeček z gorenjeniške šaule pisala o ton, kak je vaftivala z dejdekon: »Nekega lepega sončnega dne smo želi. Zvečer, ko smo utrujeni prišli domov, sem v kotu zagledala gasilsko sekuro. Ta sekira je poleti „potovala“ od hiše do hiše. Vsako popoldne ali zvečer jo je dobil naslednji sosed. Tisto noč je nekdo iz hiše moral iti „vaftivat“. Prosila sem očeta, naj me pusti z dedkom. Mojim staršem to ni bilo všeč, toda vseeno so mi dovolili. Zvečer sva se toplo oblekla, vzela petrolejko

in odšla. V tistih časih še ni bilo cestne razsvetljave, zato je vas pokrivala tema. Le tu in tam so svetile majhne kresnice. Psi so zelo glasno lajali, ko sva z dedkom šla mimo. Počasi sva krevsala v temi in varovala vas, da ne bi prišlo do požara. Da bi nama bilo lepše, mi je dedek pripovedoval o tem, kako veliko škodo je naredil požar v Slovenski vesi leta 1880. Pri neki hiši se je vnela mast. Zaradi vetra je pogorelo 17 hiš. Od deda sem zvedela tudi to, da so nekoč ogenj naznanjali z zvonom. V vasi so imeli prostovoljne gasilce, ki so gasili z ročno brizgalno. Danes pa imajo gasilci moderno opremo. Noč nama je zelo hitro minila. Ko so se oglašili petelini, sva šla domov. Sekiro sem odnesla sosedu.« Monika Dravec, ške ena seniška osnovnošolka, pa je pisala o tom, ka ji je stari oča prpovedo o tom, kak je bilau v cajti druge svetovne bojne: »Bil sem vojak na železnici. Veliko nas je bilo, ki smo tako služili vojaški rok. Zvečer od desetih do treh zjutraj smo morali sporočiti, če so progo minirali. Leta 1944 sem bil na Poljskem. Prišli smo v neko vas, kjer smo dobili ukaz: „Puško v roke, čelado na glavo, smer je reka Buh!“ Ko smo prišli do reke, je komandant pustil en odred zadaj, da nas ne bi napadli v hrbet. Tudi jaz sem bil med njimi. Čez nekaj časa so nas napadli partizani. Razstrelili so mi mitraljez. Bil sem ranjen, hvala bogu ne težko. Umaknili smo se, toda naslednji dan so nas spet napadli. V tem napadu so umrli trije naši. Mi, ki smo ostali živi, smo se nekako prebili do Varšave. Od januarja leta 1945 sem bil vojni ujetnik. Domov sem prišel leta 1948.«

Vküppobrala: Silva Eöry

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Vsikši bi si rad vikendhišo küpo

Kak po cejlom rosagi tak v Železni županiji tö tau kažejo tren-di pa podatki, ka bi si dosta lidi rado vikendhišice küpilo. Kak pravi analitik za nepremičnine, pri tom vidijo dva vzroka. Pri je v tom, ka do leta 2016 so si držine leko prišparale kakšne pejneze pa so tak raznišlale, če že majo stanovanje ali družinsko izo, te je naslednji stopaj, ka si küpijo vikendhišo. Tau je dobra naložba (befektetés) pa dobro za familio tö, ka leko vikendhišo v tisti mejsecaj, gda go ne nücajo, v arendo dajo. Drugi vzrok je epidemija Covid-19, stera nas je zaprla med štiri stejne. Kak je tau lagvo, da ne moreš nikan titi, dapa skurok doma iz stanovanja tö ne moreš vöstupiti, vej pa nejmaš nej dvaura, nej gracia pa nej sadovnjaka. Zatok so lidgé, steri živejo po blokaj (tömlakásokban), sploj pa po vekši varašaj, začnili iskati prave vikendhiše ali pa stare, prazne rame po vasnicaj. Najbole zatok, naj za konec kedna leko »pobejgnejo« iz varašov, naj so leko malo v naravi, naj vidijo modro nebau pa zeleno travo. Kasnej so si ništrni tak zbrodili, ka raj za stalni naslov (állandó lakhely) do meli vikendhišo, svojo izo ali stanovanje v varaši do pa samo bole rejdko poglednili.

Tau, ka dosta lüstva išče vikendice ali rame po vasaj, je pripelalo do toga, ka so se cejne pošteno zdignile. Nej vseposedik gnako, najbole v tisti krajinaj, stere turisti radi majo, recimo pri Duni kauli Visegráda za več kak 50 procentov, na söverni obali Balatona za 33 procentov, na južni strani samo za 20 procentov. In tau v ednom leti.

V Železni županiji se cejne za en kvadratni mejter gibljejo od 98 pa do 570 gezero forintov. Najbole popularna destinacija je Kószeg pa okaulica (Kószesko gorovje), posebej vasnica Velem. V toj vasnici – kak župan pravi – več skurok nega prazni ramov, dapa parcel tö nej, vej je pa vasnica v dauli med hribi.

Marijana Sukič

OD SLOVENIJE...

Preverjanje izpolnjevanja PCT pogojev

Vlada je sprejela nov odlok o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom. Glede na hiter porast števila okužb z delta različico novega koronavirusa v državah članicah EU obstaja možnost poslabšanja epidemiološke situacije v Sloveniji, zato je z odlokom določena obveznost ponudnika blaga in storitev, da preverja izpolnjevanje PCT pogojev (preboleli, cepljeni, testirani) za potrošnike pred vstopom v igralnice, igralne salone in pri posebnih igrah na srečo, v nastanitvene obrate, v notranje prostore, v katerih se izvaja sejemska ali kongresna dejavnost, v prostore gostinskih obratov, ki nudijo glasbo za ples oziroma družabni program, ter v prostore, v katerih se izvaja gostinska dejavnost priprave in strežbe jedi in pijač.

Demografska statistika v znanju epidemije

Demografsko statistiko v Sloveniji v letu 2020 je zaznamovala epidemija. Zaradi velike umrljivosti je bil naravni prirast izrazito negativen. V državi se je lani v enem dnevu povprečno rodilo 51 otrok in umrlo 66 prebivalcev, 28 prebivalcev se je poročilo in deset ločilo. Negativni naravni prirast prebivalstva je bil lani, ko je umrlo 5249 ljudi več, kot se jih je rodilo, najvišji po letu 1945. Vzrok za to pa je predvsem nadpovprečno visoka umrljivost v novembru in decembru, ko je Slovenijo zajel drugi val epidemije covida-19. Umrlo je več kot 24.000 prebivalcev ali skoraj 3800 več kot povprečno v letih od 2015 do 2019. Sklenjenih je bilo 5214 zakonskih zvez ali skoraj četrtnina manj kot leto prej. Mesec z največ porokami je bil avgust, ko jih je bilo nekaj nad 1000. Razvez je bilo lani 1774 ali 28 odstotkov manj kot leto prej.

DOSTA MESÁ ŠKAUDI NAŠOJ ZEMLEJ

Lidgé na cejlom svejti furt več mesá zejmo, ka ne škaudi samo našoma zdravdji, liki atmosferi pa drüгим stvarinam na Zemlej tó. Padarge že dugo gučijo, ka moremo začniti ovak živeti, zelene organizacije pa davajo tanače, kak se leko dobro nagejmo, zmejs pa skrbimo za svoj planet tó.

V Meriki en človek na leto kauli stau kil mesá zej, na Vogrskom je ta numerata 65 kil, na konci lište, v Indiji pa pridejo na ednoga človöka komaj tri kile mesá. V ništérni rosagaj je konzumacija v slejdnjom časi trnok narasla: če je eden Kinejzar v 1960-i lejtaj na leto samo pet kil mesá zo, njegvi vnüki dajo gnesnedén v ednom leti više petdeset kil pod zaub.

Vse tau je pripelalo do toga, ka človečanstvo vsikdar več pa več mesá nüca, v šestdeset lejtaj je njegva produkcija zrasla z letni 70 na 330 milijonov ton. Čednjaki pravijo, ka je največši problem, ka na 75 procentaj paverski grüntov na svejti ne pauvajo zelenjé ali sad za lidi, liki krmo za maro. Veuke firme furt več in več grünta küpüjejo, ka morejo prej gesti za lidi napraviti. Organizacija za ráno in paverstvo (FAO) pa pravi, ka če bi mesto krme zelenjé pauvali, bi leko dali gesti celau 10-12 milijardam lidi.

Tau gvüšno vejmo, ka držanje mare na veuko vrnau telko škode napravi v atmosferi kak promet na zemlej, vodej in v lufti. Pri tejm brodimmo na metan, šteroga krave med preživanjom vöspistijo, ali na tau, kak naglo trejbijo džunglo v Amazoniji. Pri pauvanji krme nücajo firme kemikalije tó, štere pomalek na nikoj dejvajo zemlau. Če želejo dosegniti, ka bi zemla znauvič

rodila, morejo furt več in več umetnoga gnojila (mütrágya) nücati.

Če dosta mesá gejmó, ne škaudimo samo našoma planeti, liki svojoma zdravdji ranč tak. Firme, štere na veuko držijo maro, nücajo dosta antibiotikov – depa nej zatok, ka bi

samo 7 procentov toplogredni plinov (üvegházhatású gázok) vö v luft spisti, za drügo so krivi energetika, promet in industrija. Tau pa so tó gvüšni, ka samo uni leko zavolé kvalitetne ráne naredijo. Pravijo, ka morejo gnesnedén trnok skrb meti na tau, aj

Problem je v tejm tó, ka so v rosagaj zvün Evropske unije regule nej tak sigurne, zatok je žmetno konkurérati ž njinimi falimi produkti.

Zavolo vsega toga so ništérni čednjaki vözbrodili, ka v laboratoriji napravijo umetno mesau (müühús). Ta ideja pa tó samo tak leko pomaga našoj Zemlej, če med proizvodnjo ne ponücajo preveč energije. Takšo fele formo bi eške več škode naredili kak liki krave v štalaj ali vanej na lufti.

Naši porabski starci se eške spominajo časov, gda je mesau samo za največše svetke na talejr prišlo. Gnes so k sreči že ovaški cajti, donk pa moremo pred očami držati svojo zdravdje in bodaučnost naše Zemlé. Zatok včasik

malo dopovejmo z mesá – pa nej samo v postnom časi.

-dm-

Mesau má kulturno, gastronomsko in zdravstveno znamenje v našoj civilizaciji – donk ga moremo menje zesti (ilustracija: Pixabay)

vračili betege, liki ka bi živina bole naglo rasla. Tak se narodi dosta »superbakterijov«, štere praktično edno vrstvo ne more bujti. Té drauvni škodlivci leko vujdejo s farmov in napravijo svetovno epidemijo. Tistim pa, šteri gnesnedén fasisvajo koronavirusü, tó ne hasne, če dosta mesá gejo: tüčni leko üše zbetežüjejo.

Gnešnja pandemija nam je pokazala, ka moremo začniti gesti ovaško ráno in začniti ekološko držati maro. Vanej na lufti, na praustom pa leko krmimo dosta menje živine, zatok bi mogo vsikši človek menje mesá zesti. Iстина je, ka dobi naše tejo z mesaum največ beljakovin (fehérje), v njem pa je dosta vitaminov B, železa in cinka tó. Če rejsan pa má vse té haske, ga na Vogrskom eške itak preveč gejmó. K toma cujpride preveč cukra in premalo gibanja – nej je čüda, ka sta dve tretjini lüstva v rosagi prekrepi.

Tisti, šteri na veuko držijo maro, pravijo, ka prej živina

se živina dobro počüti, depa za naturo se tó morejo brigati. Tau vse košta, zmejs pa cejne mesá komaj kaj rastéjo.

Po ednom leti smo se pá srečali

Gorenjesenički penzionisti smo pobrateni s penzionisti iz Rogaševca. Hvala Baugi, smo se po enom leti pá leko srečali. Srečanje je bilau 24. juliuša v Rogaševcaj.

Lansko leto je nam, penzioniston nika dobroga nej prineslo. Vse se je zaprlo, tau je nam starejšim trno težko bilau. Vej smo pa ranč doma v vesi nej mogli nikan nej titi, nej v bauto pa nej v cerkev. Tau je katastrofa bila za tiste starejše, steri sami živemo. Cerkev, skupine, prijatelji iz Slovenije, vaje in druženje – vse si mogo pozabiti. Gez mislim, ka te beteg tü ostane med nami, samo ka je te bole čemerasti kak influen-za. Tista nas je nej tak »vdarila« kak covid.

Gda sem dejte bila – pred 70. leiti – mi je prababica dosta-fart pravla, ka pridejo težki časi, ka se lüstvo od gospodnoga Boga bode spozabilo, B.D. Marijo bode oskrunilo. Gda sem nji pitala, ka ta rejč pomeni, so mi rasztomačili, ka vse grdo na njau znosijo. (meggyalázzák). Tau so mi tó pravli, ka naj mam vöro, vüpanje pa lübezen do Boga pa B.D.Marije. Vej pa če tau maš, te vse maš. Med drugim smo se o tom tó pogučavali s prijatelji iz Rogaševca, tak je čas brž odleto pa smo se poslovlili. Obečali smo si, če de Boža vola, se drugo leto srečamo pri nas na Gorenjom Seniki.

Vera Gašpar

Glasba nas bogati, povezuje, združuje in se oglašča čisto povsod ...

MADŽARSKI IN SLOVENSKI GLASBENIKI SKOZI ČAS IN PROSTOR (4)

Slovenija: Ljudska glasba v novi preobleki, tudi z Vladom Kreslinom

Slovenska dežela ni velika, vendarle predstavlja v osrednji Evropi prostor velike naravne in kulturne raznolikosti, saj povezuje robove večjih evropskih območij: Alpe na severozahodu, Panonijo na severovzhodu in Jadransko morje kot del Sredozemlja na jugozahodu. Na mejah Slovenije se stikajo germanska, romanska, *ugro-finska* in slovanska kultura. Zato ni čudno, da je zaradi tega tudi njena duhovna dediščina izrazno bogata in raznolika po vsebini ter občutjih. Izvirno (slovensko) ljudsko petje in glasba (za ples) pa so se ohranili iz pradavnine do danes; v taki ali drugačni preobleki je postalo danes celo že del (glasbene) komercialne v njenem najbolj plemenitem pomenu. Take ali/ in drugačne glasbe so večne, prilagojene času in prostoru pa tudi njihove funkcije se nenehno spreminjajo. Sodoben čas ji še dodatno omogoča njeno preživetje od tistih pradavnih in enostavnih časov pa vse do danes v spogledovanju z najsodobnejšo tehniko in tehnologijo. Percepcija in recepcija ljudske glasbe sta v vseh teh stoletjih in tisočletjih razvoja spremenili svoje funkcije. Kljub temu pa smo obdržali kriterij kvalitete tako po vsebini kot obliki. Da pa se tudi (izvirna) ljudska glasba venomer posodablja, ji omogoča aktualnost vsakega (zgodovinskega) trenutka. Če so stoletja nazaj za ohranitev ljudske glasbe pomenila zgolj funkcijo ustnega izročila, je danes temu povsem drugače. Tudi ta muzika se ohranja s pomočjo najsodobnejših notnih zapisov, koncertov, posnetkov in elektronskih izdaj.

V umetni oz. umetniški glasbi je kar nekaj tovrstnih refleksij. Tako npr. tudi slovenskega skladatelja Janija Goloba (1948) navdihuje *Prekmurska saga*: počasni tok reke Mure, ravnina, pregovorna melanholija pa tudi kulturno mešano območje, nad katerega se dviguje klopot štor-klijinih kljunov, ustvarjajo ozra-

čje, ki je zajeto v izvirno ljudsko glasbo ali njene številne aludacije in priredbe. V tovrstni glasbi lahko iščemo in najdemo podob-

Kreslin (v sredini s klobukom) z Malimi bogovi (*Nekega jutra, ko se zdani*, CD, / Gornja/ Bistrica, d.o.o., 1994)

na dela, kot so npr. *Tri prekmurske ljudske pesmi* za klarinet in klavir (*Duo Claripiano, Ljubljana: Radio Slovenija in ZKP RTV SLO, 2017*): prekmurska *dūša, ki premišlava* ali arheološki spomin na nekdanjo kulturo Prekmurcev, ali kot je vse tole imenoval Miško Kranjec *halgato*

Naslovnica plošče *Ptič* s sliko-portretom V. Kreslina (Ljubljana: Nika, 2000), na kateri sta objavljena kar dve popularni in aktualni Kreslinovi pesmi: *Preko Mure, preko Drave* in *Tam v meglicah nad mursko vodo* idr.

kot posebna melanholična meh-koba (*Poj mi, poj mi, droubna ftica, Ne ouri, ne sejaj in Gnes je en leipi den*). Poleg omenjenega je pomurska in prekmurska vsebina in tematika izzvenela še v glasbi različnih generacij, (kompozicijskih) šol in slogovnih usmeritev slovenskih skladateljev: L. Lebič, S. Osterc,

A. Srebotnjak, P. Šivic, S. Šuklar, S. Vremšak, L. Vörös, L. Vrhunc, B. Zupančič idr.

Ker se panonska ravnica razteza

geografsko globoko v slovensko Pomurje in Prekmurje lahko še dodatno izmerimo in primerjamo eno in drugo na prevzete in prirejene primere ljudske glasbe, v tem našem, slovenskem primeru pa še posebej le-te v njeni novi preobleki, v priredbah; ne vseh, ker jih je preveč, ampak nekaj

najbolj značilnih na primeru tovrstnega fragmentarnega opusa priredb slovenskega kantavtorja, pevca, šansonjerja, pisatelja in rockerja (= rock glasbenika) *Vlada Kreslina* (roj. 29. nov. 1953 v Beltincih). Glasbeno kariero je Kreslin pričel 1970, torej kot 17-letnik, in jo nato popeljal v (do)končne pevske in kitarske

vrste. Zanj je značilno, da je tipičen kantavtor in da vzporedno ustvarja in poustvarja, izvaja (svojo) avtorsko glasbo. Najvidnejši spomenik si je poleg solistične kariere ustvaril s sodelovanjem v *Beltinški bandi* (1991). Posvetil se je ljudski glasbi in s tem še dandanes povzroča pravi prepod slovenske etno glasbe. Največji tovrstni uspeh je tudi v tem, da jo nenehno približuje mlajšim generacijam. S tem pa demarginalizira in rehabilitira tudi prekmursko narečje. S skupinama *Mali bogovi* in *Beltinško bando* Kreslin nenehno združuje včeraj, danes in jutri, lokalno in globalno. Kreslin pogosto sodeluje tudi z drugimi glasbeniki, saj je kar najbolj kompatibilen, univerzalen in aktualen. Njegova bera koncertov, posnetkov in (izdanih) plošč je enormna, ima pa za sabo še pesniške zbirke, filmsko in gledališko glasbo (tudi kot igralec). Številne njegove pesmi so že ponarodele, spet druge so sprostile navdihe za romane, filme in diplomske (znanstvene) naloge. Za svoje več kot uspešno, večnacionalno delo in uspehe je bil mdr. tudi nagrajen (*Ježkova nagrada RTV Slovenija, 2020, Zlata piščal, 2021*).

V. Kreslina npr. povezuje in nadgrajuje z njegovo glasbo tudi literarna umetnost. Tako je pred eno od najbolj popularnih tovrstnih (izvirnih) slovenskih ljudskih pesmi s tistega konca *Vsi so venci vejli* napisal: *HODIM MED POLJI, ŽE POZNA JE URA./V SONČNEM ZATONU LESKEČE SE MURA./MI V SRCU JE PESEM, PESEM OTOŽNA,/DA ČU BI JO VEDNO, JE ŽELJA POBOŽNA.*

(Prihodnjič: *Madžarski, hrvaški in slovenski glasbeniki skozi čas in prostor (5)* *Hrvaška 1 - Vatroslav Lisinski (Slika na 1. strani: Prvi takti Preko Mure, preko Drave, začetek bes. in notnega zapisa (avtor V. Kreslin), partitura, 2009.)*

Franc Križnar

... DO MADŽARSKE

Več Madžarov na hrvaškem morju

V primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta je bilo letos do konca julija skoraj 90 odstotkov več madžarskih turistov na hrvaškem morju, je sporočil madžarski predstavnik Hrvaške turistične zveze. Do 23. julija je več kot 172 tisoč madžarskih turistov na Hrvaškem zabeležilo več kot 880 tisoč nočitev. Največ nočitev so zabeležili pokrajinah, ki so bližje Madžarski, v istrski, splitsko-dalmatinski in zadarski, med kraji so najbolj priljubljeni Vir, Zadar in Rovinj. 75 odstotkov Madžarov potuje na Hrvaško individualno, toda letos je malo naraslo tudi število tistih, ki potujejo z agencijami. Največ madžarskih turistov najame zasebne apartmaje, letos je klub temu naraslo število hotelskih gostov za 150 odstotkov in tudi v kampih je več madžarskih gostov.

Fokusira se na starejše od 60 let

V nedeljo se je začela akcija za cepljenje starejših od 60 let. Domači zdravniki, prostovoljni zdravniki in študentje zadnjega letnika medicinskih fakultet bodo obiskali starejše od 60 let, ki se še niso dali cepiti. V primeru, da jih bodo prepričali o nujnosti cepljenja, bodo takoj cepljeni s prvim odmerkom.

Vlada je pooblastila ravnatelje šol, naj do 5. avgusta zberejo podatke, koliko njihovih učencev ali dijakov med 12-im in 18-im letom bi se dalo cepiti. Cepljenje mladih bi se potem vršilo na šolah pred začetkom šolskega leta, in sicer 30. in 31. avgusta. Mlade bi cepili izključno s cepivom Pfizer. V teh generacijah najdemo 688 tisoč mladostnikov.

Madžarska se je med tem časom dogovorila s Portugalsko, da ji proda po nabavni ceni 200 tisoč odmerkov cepiva AstraZeneca, je najavil zunanji minister Péter Sziijártó.

Tau samo tisti človek leko dela, steri rad ma

Marijana Fodor - kak ste tau že leko šteli v eni od naši letošnji novin – je že lani dobila Nagrado za narodnosti (Nemzetiségekért Díj) vogrskeske vlade, dapa lani decembra na den narodnosti so ji nagrado nej mogli prejkdati, ka je zavolo epidemije vse zaprejto bilau pa nikši programi so se nej organizirali. Etak so ji tau najvišešo nagrado, stero leko narodnosti na Vogrskom dobijo za svojo delo pa aktivnost na področji narodnostnoga žitka, izraučili letos na začetki poletja pri jezeri Velencei.

Marijano ali kak go vsikši zové Babi Fodor trno dosta lidi pozna tak v Porabji kak v Prekmurji, vej pa skurok nejga takšne porabske kulturne skupine, v steroy je nej delala ali ne dela. Trno rada spejva, zatok je vse do tistoga mau, ka je skupina nej enjala delati, spejvala pri števanovski ljudski pevka, stero je vodila glasbena pedagoginja *Marija Rituper* iz Murske Sobote. Gnesnaden popejva pri dvej

Goričkoga. Ka rada pleše tō, tau vidimo, če je kakšna prireditev, je med prvimi, stera se zavrti pred ansamblom. Dapa ranč tak rada se vrti v folklorni skupini Drūštva porabski slovenski penzionistov tō. Ka se odra nikak ne boji, je pokazala v gledališki skupinaj tō. Z igranjom v gledališki igray je začnila v domanjoj vesi, špilala je v gledališki skupini Veseli pajdaši, stero vodi školnik *Laci Kovač*. Kasneje je špilala vküper s Klaro Fodor v skupini Duo Fodor. Zvün toga je članica Drūštva za lepšo ves Števanovci, zadnjo leto pa predsednica Drūštva porabski slovenski penzionistov. Človek bi tau mislo, ka vse tau je že dolanapisati dosta, nej pa vse tau delati. Dapa – kak kaže – Babi za vse tau ma čas pa volau tō.

Babi, od koga si erbala volau do popejvanja, plesanja, igranja? Sto je bijo takšen v familiji, oče ali mati?

»Oče nej, on je bola taši tiji, litji mati. Mati je vsigdar

terni dejdek je z nami živo, on je nas skrb emo, gda smo mali bili. Očini starištje so pa v Otkauvci živali. Oni so tō Slovence bili, tak ka si samo slovensko rejč čüjo. V

Babi v obleki folklorne skupine penzionistk

šaulo sen v Števanovci ojdla, te ešče vrtca nej bilau, mi smo kumar kaj madžarski znali. samo tisti fundament smo vogrski znali, litji slo-

(nyakkendő). Potistim se je oženila pa deteta rodila. Med tejm, ka je z detetoma doma bila, je napravila gimnazijo pa maturo. Gda je prišla nazaj v fabriko, je ta že mejla veštauk za mlade včiti. Tak je začnila mlade včiti. Po enom leti go je prejkvzela srejdnja strokovna šaula. Najprvin so šivat včili mlajše, tau je trpalo kakšni 15 lejt. Samo gda je tekstilna industrija dojavertivala, pa so fabrike zaprli, so se mlajši več nej glasili za šivilje ali krojače, malo mlajšov je bilau. Tistoga ipa – pod ravnateljstvom Šanjina Bediča – so si vözbrodili, ka do začnili z gostinskimi poklici. Ka

bi leko küjare pa kölnare včila, je sama tō mogla pá v šaulo titi. Tak je vse do penzije (pred kratkim) delala v strokovni šauli kak mentorica mladih. Gda si se ti tak aktivno vključila v slovenske skupine?

»Vsigdar sem tak bila, ka gda so mlajši mali bili, ka sem nigdar nikan nej mogla titi. Mauž je sodački prejđen bijo, oni so tū ta pa tam ta šli. Dja sem nje mi sir prajla „vejš, ka, aj moji mlajši gnauk zrastejo, dja več doma ne ostanem“. Gda so mlajši vekši gratali, te sem že bola leko ojdla na kakšne programe. Eno leto po smrti matere – tau je bilau 1997. leta – smo v Števanovci baur vlejkli. Z ljudskimi pevkami sem üšla pa z njimi spejvala. Pa te so mi pravle, kak tau, ka ti vse te naute znaš? Pa zakoj ne odiš spejvat? Tak sem te začnila spejvati v skupini pri *Mariji Rituper*.«

Babi je za kakšno leto, dvej začnila ojditi v drugo skupino tō. Špilati je začnila pri Veseli pajdašaj. V skupino go je pauzvo mentor *Laci Kovač*.

Kakkoli se je branila, ka ona kaj takšoga nigdar nej delala, je šest lejt ostala v skupini. Potistim je zavolo familije malo pauze držala v špilanjji.

»Samo eno leto sem nej špilala. Te je prišla *Klara Fodor* pa mi je pravla, ka bi bilau, če bi müve napravile skupino, stera špila kratke igre, skeče. Tak je grato Duo Fodor, *Miki Roš* je piso igre pa on naja je včüjo tū. Od njega smo se dosta navčili. Tau se vidi, ka je on profesionalac. On dé na oder pa ti pokaže, ka moraš delati. Potem te nja, ka ti sama goraprیدهš, kak leko kaj napraviš.«

Babi ešče sploy nej bila penzionistka, gda je plesat začnila v folklorni skupini Drūštva porabski slovenski penzionistov.

»Sploy rada plešem, gda smo mi mladi bili, nej bila takša veselica, ka bi nej prvi bili pa slejdnji domau šli. Gda me je *Klara Fodor* nagučavala, naj plešem, sem ešče v službo ojdla. Najprva sem mislila, ka nemo plesala, vej pa, če kaj vzemeš, tisto moraš redno delati. Tau so nas starištje tak navčili, ka ka vzemeš, tisto moraš redno delati. Te sem prajla, ka mo telko pomagala, ka se navčim plese pa če de stoj falijo, te mo plesala. Dapa „vöpomorem“ je nej dojšlo, vsigdar sem mogla z njimi titi, vej pa vsigdar je neka manjko.«

Marijana spejva pri cerkvenom zbori že 11. leto. »Prvin sem dja v cerkvi nej dosta spejvala. Gda smo na Gorenjom Seniki bili pa na Verici, ka je moj mauž sodački prejđen bijo, ranč sem dosti nej ojdla v cerkev, ka nej slobaudno bilau. Mlajše smo tō tak krstili, ka smo je indar nesli. Gda smo se domau v Števanovce spajtjivali, te sem z materdjov večkrat üšla. Gda sem že vsakšo nedelo ojdla k meši, sem eštje tō nej spejvala, nej sem znala cerkvene pesmi.

Na sakalauwskom vaškom dnevi s člani Porabskega tria

zboraj, v Komornom pevskom zbori ZSM v Varaši pod vodstvom *Tomaža Kuhara* pa v števanovskom cerkvenom zbori, steroga vodi kantor *Gábor Sebestyén*. Njena najnovjša lübezen je glasbena skupina Porabski trio, v sterom popejvata s *Fecomom Sütőnom*, na harmoniki njija sprvaja *Stanko Črnko* z

spejvala, ojdla je spejvat k števanovskim ljudskim pevka. Ona je bila vesela ženska, sir je spejvala. Gda je tñujjala, da je delala na šonžetaj ali njivaj. Pesmi sem se dja vse od njej navčila.«

V držini doma ste slovenstji gučali?

»Gda smo mlajši bili, smo samo slovenstji gučali. Ma-

venski smo bole znali. V šauli smo se včili knjižno slovenščino. Tisto je zatok drugo bilau kak tisto, ka so doma gunčali stariške. Dapa tau se je tō trbelo navčiti.«

Babi se je po osnovni šauli včila v Somboteli za šiviljo (sobilico). Po trej lejtaj si je delo najšla v varaški fabriki kravat

Gda so naš župnik gospaud Feri Merkli bili, te smo zbor napravili. Najbola zatok, ka je te ljubljanska televizija iz Števanovec prenašala mešo, gospaud so prosili ljudske pevke, naj pomagamo. Včijo nas je kantor Gábor Sebestyén, steri je proso, naj moške tö spravimo. Te sem prosila mojoga ravnatela Šanjina Bediča, naj pride popejvat. On je pravo, če de Attila Bartakovič tö popejvo, te on tö pride. Gospaud Merkli so pa spravili Ferenc Sütöna, etak smo moške tö dobili pa zdaj že 11. leto

naute, največ se ji je navčo iz pesmaric Füčkaj, füčkaj, fantiček moj.

»Ti si zišči nikšo mlado pa spejvajz njauw, sem ma pravla. Nej, on z menoj šče spejvati. Te sem si pa mislila, pa sprobam. Tak smo te začnili iskati harmonikara, stajla sva nekakoga iz Porabja, dapa nej ga bilau. Etak je te z nami začno probati Stan-ko Črnko z Goričkoga.«

Vse tau, ka je Babi delala pa dela, je dosta dolanapisati, nej pa te napraviti pa redno na vaje pa nastope ojdti. Etak njej nišče ne smej nevoščeni biti,

Babi z nagrado »Za narodnosti« pri jezeru Velencei

popejvamo pri cerkvenom zbori.«

V Komorni zbor ZSM je stau-pila zatok, ka go je nagučavala soplesalka pri folklori *Erzsi Bartók*. Najprej je premišlaval, ka je vejdl, ka je tau nej tak naleki, kak ljudske pesmi spejvati.

»Rada ojdim, dosta sem se navčila v komornom zbori. Najbole tehniko spejvanja. Ka neš samo začno spejvati pa se boš drau kak v krčmej. Moraš vedeti, ka gdé kak naglas ali kak natiuma moraš popejvati. Zdaj že, če kakšne druge poslušam, me mauti, če fejst krčijo. Sprvoga sem dja tau ranč nej vpamet vze-la.«

Ferenc Sütö je pa bijo tisti, steri go je nanjé vzejo, ka naj spejva v najnovjši skupini, pri Porabskomi trioni. Un ma trno rad porabske ljudske

ka je dobila tau visiko nagrado (Nemzetiségekért díj).

»Dja sem v pameti nej mejla, ka tau nagrado dobim. Najprva me je predlagala Klara Fodor kak predsednica Društva porabski slovenski penzionistov, na konci je pa vse, ka trbelo, napisala pa notdala slovenska zagovornica Erika Köles Kiss. Rada sem bila, človek takšno priznanje nikdar ne pozabi. Če bi nej dobila tau nagrado, bi ranč tak tadala delala. Sto iz srca dela za slovensko materno rejč, za skupine, za tau, ka se leko družiš, ka si leko med lidami..., si sploy ne brodi na tau, ka de za tau nagrado daubo. Tau samo tisti človek leko dela, steri rad ma lüstvo pa steri se dobro pozna (počuti) med lüstvom.«

Marijana Sukič

Erični slovenski športniki (17.)

MIMA JAUŠOVEC

Gda je slovenska teniška igralka Tamara Zidanšek nej dugo toga nazaj prišla v polfinale Roland Garrosa, enoga od štirih največjih teniških turnirov na svejti, se je dosta, bar v Sloveniji, gučalo tüdi o Mimi Jaušovec, vej pa je ona do zdaj edina slovenska tenisačica, stera je gvinila (te ške pod jugoslovansko zastavo) na enom od štirih

Mima Jaušovec je najbalkša slovenska teniška igralka

slovensko športnico. Leta 1990 je za svoje zasluge dobila Srebrni grb Mesta Maribor, leta 2017 pa ške mestni pečat Maribora. Leta 2012 je bila sprejeta v Hram slovenskih športnih junakov.

Za Mimo Jaušovec pravijo, ka je vztrajna in predana. V detejij lejtaj se je tüdi šest lejt včila špilati na gosli, ali po tistom, ka je prevladala lübezen do tenisa, je tau tanjala. V športnom centri Branik je vküper z očom in bratom preživela furt več cajta. Gda je bila stara 13 lejt, je začnila aktivno nastopati na mladinskih turniraj po Evropi. Pravi, ka so bili tau ške cajti, gda so se tenisači družili in se vküper veselili. Gda je prišla v profesionalni šport, pa je bilau ovak, te se je vsakši bole za sebe držo. Zavolo toga, ka so meli v njenom klubi češkoga trenera in je večkrat trenerala tüdi v Pragi, je že rano

največjih turnirov na svejti. Tau se je zgaudilo glyj na odprejton prvenstvu Franciji leta 1977, gda je v finali s 6:2, 6:7 (5) in 6:1 dojobladala romunsko tekmovalko Florento Mihai. Na tom največšom turniri na peski je ške dvakrat prišla do finala, leta 1978 pa leta 1983. Mima Jaušovec je osvojila Roland Garros tüdi med ženskimi dvojicami, in tau leta 1978 v pari z Virginio Ruzici. Istoga leta sta s tau Romunko prišli ške v finale Wimbledon, od-

Leta 1977 je gvinila na eričnon turniri Roland Garros v Parizi

V Sloveniji od lani poteka pokal Mime Jaušovec, dobrodelni teniški turnir, na sterom špilajo najbalkši slovenski tenisači in tenisačice

prejtoga prvenstva Anglije. Po petnajstih letih je do zdaj najbalkša slovenska teniška igralka leta 1988 končala svojo aktivno kariero, lopar pa je vrtela ške naprej, vej sta pa z bratom Zoranom v rodnom Maribori na noge postavila teniški center. Mima Jaušovec je bila štirikrat (1975, 1976, 1977 in 1980) vöodabrana za najbalkšo

spoznala erično Martino Navratilovo, s stero sta gratali pajdašici. V začetki osemdesetih lejt preminaučoga stoletja sta v dvojicaj celau vküper nastopali na turniri v Stuttgarti, gé je biu sponzor Porsche. Po tistom, ka sta gvinili, sta leko vöodaberali med penezi ali nauvim autom. Mima se je odlaučila za auto, vej pa je bila njegva vrednost vekša kak pa je bila penezna nagrada. Pauleg toga so ji te té auto ške šenki servisejrali.

Mima Jaušovec pravi, ka se da gnesden s špilanjom tenisa zaslužiti dosta več penez, kak je bilau tau v njenih cajtih. Čiglij je že penzionistka, ške furt rada vandriva po svejti (v cajti korone pač nej), vej pa jo radi vabijo tüdi na različne turnire legend.

Silva Eöry
Kejpi: internet

»GORSTANITE IN SE NE BOJTE!«

Vercelli je stari varaš na sôveri Italije, v šterom gnes kau-
li 50 gezero lüdi živé. Prvi
püšpek v tom mesti je biu
sveti Evzebij (Szent Özseb),
šteri je skrb emo na čistost
vöre prauti arijanskim kri-
vovörcom. (Té so včili, ka je
Kristoš nej Baug.)

Evzebij se je na-
raudo na otoki
Sardiniji kauli
leta 283. Gda ga
je v mladi lejtaj
v Romi pápa
okrsto, so nav-
zauči prej vidli
angele, šteri so
Evzebija zdignili
vö s krstilnice.
Legenda dale
guči, ka so ma
pri njegovj nau-
voj meši dvorili
angeli.

Leta 340 so
Evzebija posve-
tili v püšpeka v
Vercellini, šteri
varaš je biu veu-
ko arijansko

gnejzdo. Po staroj pripovejsti
so krivovörcki zaprli vsa cerk-
vena vrata v mesti, gda pa je
püšpek Evzebij dojpoklekno
pred cerkvov Matere Bože,
so se vse dveri same od sébe
oprle.

Evzebij je goreče brano pravo
vöro, zatok so ga neprijateli
za štiri lejta vö v Malo Azi-
jo zagnali. Tistoga ipa se je
zgučo z drugimi püšpekami,
ka se postavijo prauti arijans-
komi krivovörstvi. Gda se je
Evzebij povrno na evropski
Zahod, je med prvimi vpelo
skupinsko življenje dühovni-
kov. S tejm je dau peldo av-
guštinskim baratom tö, šteri
so njega odebrali za svojoga
patronuša.

Evzebij je mrau v visikoj star-
rosti od 88 lejt, njegovj den
svetimo 2. *augustuša*.

»Če bi bili na svejti samo trgé
takši, kak si ti, bi bilau moje
kralstvo na nikoj djano!«
Tau je prej pravo hüdi düh
prejk edne svoje slüžabnice o
**svetom Janezi Vianeji (Vian-
ney Szent János)**, šteroga so
leta 1929 zglasili za patronu-
ša vsej düšni pastérov.

Raužni venec je edna najbolje poznana in prilüblena molitev katoličanjski vörnükov - po tradiciji ga je napiso sveti Dominik, stvoritel reda dominikancov

Janez se je naraudo leta 1769
v ednoj vesnici blüzi francus-
koga varaša Lyona, njegovja
mati ma je vnaugo poma-
gala, ka bi leko dühovnik
grato. V bogoslovnoj šauli
ma je bilau žmetno, vej je pa
biu dosta starejši od vsej svoji
sošolcov. Po nauvoj meši in
kaplanski lejtaj so ga za ple-
banoša poslali v vesnico Ars,
gde je živjelo samo 230 lüdi.
Janez Vianej je žmetno najšo
paut do svoje nauve fare, zatok
je za pomauč proso edno-
ga maloga pastéra. Pravo
ma je: »Ti si mi pokazo paut
v Ars, ge ti pokažem paut v
nebesa.«

Veški lidgé so brž gorprišli,
ka njni nauvi plebanoš dosta
moli, malo spi in živé v pokau-
ri. Bilau je takše, ka je dva-tri
dni nika nej djo, te pa si je za

cejli keden sküjo samo edno
laboško krumplov. Trüdo se
je za vörsko včenjé mlajšov
in vözraščeni, naganjo je štiri
greje: nedelsko delo, lokanje,
prekunjavanje in ples.

Glas svetosti Janeza Vianeja
je prišo v svejt, dosta lüdi je
prihajalo k njemi od blüzi in
daleč. Želeli so se spovödati
dühovniki, šteri je včasí šest-
najset vör na den v spovedar-
nici sejdo. Drugi plebanoši
so ma bili nevoškene in so
ga otaužili pri püšpeki, ka je
prej nauri - püšpek pa je vsik-
šoma dühovniki zaželo »več
takše norosti«.

Janezi Vianeji so vse té brige
pa nevole krajzvele mauč.
4. *augustuša* 1859 je svojo
düšo zraučo Baugi, na njeg-
vo pokapanje je prišlo več
kak tristau dühovnikov in
več kak šest gezero vörnükov.
Po svetniškom posvečenji je
grato pelda za düšne pastére
v cejloj katoličanjskoj Cerkvi.

Evangelisti Matej, Marko in
Lukač pišejo o **spremenitvi
Jezosa (Krisztus színevál-
tozásá)** na bregej, gde je
Odküpitel trejm svojim vu-
čenikom pokazo svoje Bože
veličanstvo. Cerkveni očevge
tomačijo, ka je tau zatok
včiniu, ka bi svoje apoštote
pripravo na svoje trpljenje
in smrt - na vse tau, ka so o
njem napovödali proroki.

Té svetek je držala Cerkev na
Vzhodi že v najstarejši cajtaj,
na Zahodi pa ga svetimo od
11. stoletja dale. Za cejlo ka-
toličanjsko Cerkev ga je pápa
Kalist III. zapovödo leta 1457,
v spomin na veuko zmago krš-
čanjske vojske nad Törki pri
Beogradi (Nándorfehérvár).

Po staroj tradiciji se je spre-
menitev zgaudila na bregej
Tabor, šteri se osamleno zdi-
gava v visini 588 mejterov
na srejdji galilejske ravéni.

Brejj poznamo že s Staroga
zakona tö: pri njegovj nogaj
je židauvski sodački prejdjen
Barak dojoblado Kanaance,
ništérni izraelski krali pa so
kisnej na tom vreji postavili
svoje poganske oltare.

Na brejgi Tabor je že v 4. stol-
etji stalo krščanjško svetišče.

»Njegovj obraz je sijo kak sunce in njegovj gvant je grato bejli kak posvejt. In gledaj, pokazala sta se jim Mojzeš in Elija ...« - Jezosa spremenitev so vidli Peter, Jakob in Janoš

Dvejstau lejt kisnej so tam zo-
zidali tri cerkve, vej je pa apoš-
tol Peter pravo: »Gospaud, če
škéš, tü postavimo tri šato-
re.« Na začetki 13. stoletja je
törski sultan Malik porüšo te
cerkve, brejj Tabor je biu sko-
ro štiristau lejt zapüščeni. Od
17. stoletja dale so na tej rüše-
vinaj prauškarom mešüvali
franciškani z Nazareta, gne-
šnja baziliko pa so posvetili
leta 1924.

Dva törma zdajšnje cerkve
sta posvečeniva Mojzeši in
Eliji - dvöma svedokoma
Jezosove spremenitve, štero
svetimo 6. *augustuša*.

**Svetoga Dominika (Szent
Domonkos)** vnaugi držijo
za začetnika raužnoga ven-
ca, če rejsan so tau prausno
in bogato molitev poznali že

pred njim. Istina pa je, ka so
bili njegovj dominikanci veuki
apoštoli raužnoga venca, pri
svoji predgaj so skrivnosti od-
rešenja tomačili vrnau s tauv
molitvov.

Dominik Guzman se je leta
1170 naraudo v španjolskoj
krajini Kastiliji. Gda se je včiu

za dühovnika,
je küpo dosta
knig, de je pa
vse audo, ka bi
leko s penezami
pomago lačnim
srmakom. Kak
posvečeni dü-
hovnik je sto
oditi v misijon,
zatok se je na-
pauto v Romo
po dopüščenje.
Med potjauv je
na Francuskom
srečo krivovör-
ce, šteri so lidi
hujštrivali prau-
ti Cerkvi. Té tak-
zvani »katarci«
pa so donk po-
slüšali in bauga-

li Dominika, šteri je s svojimi
vučenikami odo po varašaj in
oznanjo evangelij.

S skupine svoji tivarišov je
želo Dominik napraviti réd
predgarov, de je pa potrditev
od pápe daubo eške samo leta
1218. Prvo izo dominikancov
so oprli v varaši Toulouse na
Francuskom, od tistec so šli
prejk na Španjolsko in Italijo
- že za življenja Dominika je
rédi zadaubo osem provinc.
Stvoritel družbe je mrau leta
1221 v Bologni, njegovj den
svetimo 8. *augustuša*.

V Sloveniji gnes najdemo do-
minikance v vesnici Petrovče
in varaši Žalec, k tomi rédi pa
sliši cerkev svetoga Martina v
Somboteli ranč tak.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

PETEK, 06.08.2021, I. spored TVS

6.25 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroci Sredozemlja, Črna gora, 10.05 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, Ravena in San Marino, kulinarčno-popotniška oddaja, 10.45 (Ne)znana poglavja slovenske zgodovine, Janez Bleiweis, izobraževalno-zgodovinska oddaja, 11.10 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.35 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Pozabljeni Slovenci, Sergej Mašera, dokumentarna oddaja, 12.35 Pozabljeni Slovenci, Ana Zalkar, dokumentarna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Priluhnimu tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.35 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Slovenski magazin, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.25 Poletni pozdrav, 21.25 Slovo od zelenice, zgodba Francesca Tottija, italijanska nadaljevanka, 22.15 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Želim vse, slovenski TV-film, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Slovenska kronika, 1.20 Olimpijski dnevnik, 1.50 Napovedujemo

PETEK, 06.08.2021, II. spored TVS

3.50 Nogomet, finale (Ž), 5.50 Odbojka na mivki, finale (Ž), 10.30 Športno plezanje - kombinacijahitrostno plezanje - finale (Ž), 14.10 Športno plezanje - kombinacija, težavnostno plezanje - finale (Ž), 15.00 Atletika, 16.15 Dirkališčno kolesarstvo - madison (Ž), 16.35 Karate, 17.00 Hokej na travi - finale (Ž), 17.45 Športno plezanje (Ž) - kombinacija, 18.30 Nogomet (Ž) - tekma za 3. mesto, 20.00 Odbojka (Ž) - polfinale, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Ku'damm 56, nemška nadaljevanka, 22.50 Po poteh sužnjeve, Od 476 do 1375: Prečkanje puščave, francoska dokumentarna serija, 2.30 Golf (Ž) - 4. dan, 4.20 Košarka (M) - finale

SOBOTA, 07.08.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 10.25 Izzivalci, EBU dokumentarni film, Samska dvojčka Hasan in Husein, 10.45 Osvežilna fronta, Bratje in sestre, oddaja za mladostnike, 11.30 Koncerti za mlade, Kaj je melodija? glasbeno-izobraževalna serija L. Bernsteina, 12.40 NaGlas!, Vlado Kreslin, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 Sledi, Blaž Kocen - oče šolskega atlasa, dokumentarna oddaja, 15.05 Amsterdam, London, New York - trije veličastni, Doseganje čezmernosti (1880-2017), francoska dokumentarna serija, 16.00 Naš vsakdanji kruhek, slovenska nanizanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Gozdna dediščina Franje Pahernika, dokumentarna oddaja, 18.15 Free spirits - Samosvoji, dokumentarna oddaja, 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.20 Karaoke bar, 21.20 Rovtarji v Parizu, francoski film, 23.00 Poročila, Šport, Vreme, 23.30 Dvojček, Četrti dan, norveška nadaljevanka, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, 1.00 Sobotni Dnevnikov izbor, 1.10 Utrip, 1.25 Olimpijski dnevnik, 1.55 Napovedujemo

SOBOTA, 07.08.2021, II. spored TVS

4.20 Košarka (M) - finale, 6.25 Odbojka (M) - tekma za 3. mesto, 8.15 Ritmična gimnastika - mnogoboj, posamično, 9.50 Rokomet (M) - tekma za 3. mesto, 11.30 Odbojka na mivki - finale (M), 12.20 Atletika, 13.55 Rokomet (M) - finale, 15.55 Olimpijske igre, posnetki, 20.00 Olimpijske igre, posnetki, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 She's got Soul, Neisha & Big Band RTVSlovenija, koncert

NEDELJA, 08.08.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, Škof Anton Mahnič, 11.55 Ljudje in zemlja, 12.45 Zelena generaci-

ja/Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Poletni pozdrav, 14.35 Čez planke, Flamska, 15.30 Mali Bangladeš, italijanski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Joker, kviz, 18.15 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, Obala pri gori Conero, kulinarčno-popotniška oddaja, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka, 18.57 Dnevnik, Zrcalo tedna, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.20 Midva, britanska nadaljevanka, 21.10 Intervju, Igor Vovk, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Neskončni začetek, Fragmenti iz življenja bioterapevta in športnega trenerja Marjana Ogorevca, 23.35 Za lahko noč: Sapa ljubezni in čarovnija izdiha, 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.15 Dnevnik, Zrcalo tedna, 0.55 Olimpijski dnevnik, 1.30 Napovedujemo

NEDELJA, 08.08.2021, II. spored TVS

13.00 Olimpijske igre, zaključna slovesnost, 16.45 Olimpijske igre, posnetki, 17.45 Olimpijske igre, posnetki, 19.00 Olimpijske igre, posnetki, 20.20 Koničiva, zgodbe z Japonskega, 21.20 Žrebanje Lota, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.05 Mansaku, Mansai in Juli, tri generacije kjogena - sveti ples v Parizu, japonska dokumentarna oddaja, 23.35 Zvezdana, Cirkus, 0.25 Videotrak, 1.25 Info kanal

PONEDELJEK, 09.08.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroci Sredozemlja, Grčija, 10.10 Obzorja duha, Škof Anton Mahnič, 11.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Neznana Slovenija - Razgledi s stolpov, dokumentarna oddaja, 12.00 Intervju, Igor Vovk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.40 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Sledi, Anton Perko (1833-1905), dokumentarna oddaja, 17.55 Pujsa Pepa, Igra za deževni dan, risanka, 18.00 Simon, risanka, 18.05 Nejko, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Letovišče, britanska nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.45 Wisting, koprodukcijska nadaljevanka, 23.35 Glasbeni večer: Letni koncert Akademije za glasbo v Ljubljani, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

PONEDELJEK, 09.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.30 Poletno jutro, 13.40 Priluhnimu tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.55 Svet edincev, dokumentarni film, 17.05 Ljudje in zemlja, 17.50 Zelena generacija/Young Village Folk, 18.00 Čas nevarnega življenja, dokumentarni film, 20.00 Maroko iz zraka, francoska dokumentarna serija, 20.45 Pasje zgodbe, ameriška dokumentarna oddaja, 21.40 Ku'damm 56, nemška nadaljevanka, 22.30 Circum Regional, Tihotapci odpadkov, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 23.30 Sprava, kratki igrani film, 0.45 Info kanal

TOREK, 10.08.2021, I. spored TVS

6.25 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroci Sredozemlja, Hrvaška, 10.05 Umetnost igre Peter Boštjančič, Borštnikov prstan 2020, 10.50 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.20 Neznana Slovenija - Razgledi s stolpov, dokumentarna oddaja, 11.50 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.25 Duhovni utrip, 14.55 Potepanja - Barangolások, 15.30 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Free spirits - Samosvoji Renato, Samira, Mohamad, dokumentarna oddaja, 17.55 Tib in Tamtam, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ločitve (I.), britanska nadaljevanka, 21.00 Balkan v plamenih, Jugoslavija v ruševinah, nemška dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Spomini, Janez Winkler, dokumentarna oddaja, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

TOREK, 10.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.30 Poletno jutro, 13.40 Slovenski magazin,

14.05 Francišek - brat vsem, dokumentarni film, 17.40 Kino Šiška 10, dokumentarni film, 20.00 Zgodba o Bogu II., Božji izbravec, ameriška dokumentarna serija, 22.35 Ku'damm 56, nemška nadaljevanka, 23.30 NaGlas!, Vlado Kreslin, 23.50 Apokalipsa - neskončna vojna, Maščevanje, francosko-kanadska dokumentarna serija, 0.40 Videotrak, 1.40 Info kanal

SREDA, 11.08.2021, I. spored TVS

6.25 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroci Sredozemlja, Italija, 10.05 Free spirits - Samosvoji Renato, Samira, Mohamad, dokumentarna oddaja, 10.50 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.20 Neznana Slovenija - Razgledi s stolpov, dokumentarna oddaja, 12.00 Dosje, Gor me vužgi! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.25 Obrabi naših rojakov, Lucija Vupora, 14.50 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.05 Pod drobnogledom - Nagytó alatt, 15.45 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Tipično slovensko, Dvojina, izobraževalno-dokumentarni film, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Boris Pahor: Mesto v zalivu, 18.05 Kalimero, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Hologram za kralja, koprodukcijski film, 21.35 Zgodba o uspehu, kratki igrani film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.45 Profil, Plesna umetnika Nastja Bremec Rynia in Michal Rynia, 23.30 Tipično slovensko, Dvojina, izobraževalno-dokumentarni film, 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

SREDA, 11.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.30 Poletno jutro, 13.40 Koncert Orkestra Mandolina Ljubljana, dirigent Andrej Zupan, 14.15 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, Obala pri gori Conero, kulinarčno-popotniška oddaja, 16.45 Vikend paket, 18.00 Pozabljeni Slovenci, Friedriger&Czeike, dokumentarni film, 20.00 Na utrip srca: Čarobni trenutki glasbe - koncert ob padcu berlinskega zidu, nemška glasbena dokumentarna oddaja, 20.55 Žrebanje Lota, 21.10 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, Josipa Lisac, 22.00 Umor na otoku, španska nadaljevanka, 22.55 Iskalca, dokumentarni film, 0.15 Videotrak, 1.15 Info kanal

ČETRTEK, 12.08.2021, I. spored TVS

6.25 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroci Sredozemlja, Slovenija, 10.05 Tipično slovensko, Dvojina, izobraževalno-dokumentarni film, 10.45 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.15 Neznana Slovenija - Razgledi s stolpov, dokumentarna oddaja, 11.40 Pozabljeni Slovenci, Luiza Pesjakova, 12.00 Moje mnenje, Posvojeni, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.25 Slovenski utrinki, 14.55 Moj gost/Moja gostja - Vendégem Dragosics Mária, portretna oddaja, 15.45 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Posebne zgodbe, dokumentarni film, 17.55 Na kratko, Ekonomija pozornosti, 18.05 V Goščavi, Sladki opoj, lutkovna nanizanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ujet (I.), britanska nadaljevanka, 20.45 Starodavni gradbeni podvigi, Petra - puščavska vrtnica, nemško-francoska dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.45 Bauhaus - nova doba, nemška nadaljevanka, 23.30 Posebne zgodbe, dokumentarni film, 0.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.30 Dnevnik, 0.55 Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.25 Napovedujemo

ČETRTEK, 12.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.35 Poletno jutro, 15.35 Profil, Plesna umetnika Nastja Bremec Rynia in Michal Rynia, 16.35 Poletni pozdrav, 18.00 Tehnika ljudstvu, dokumentarni film, 20.00 Temna stran zelenih energij, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 21.00 Avtomobilnost, 21.30 Ambienti, 22.00 Umor na otoku, španska nadaljevanka, 23.00 Slovenska jazz scena: Zoran Škrinjar, International Jazz Connection, 0.45 Info kanal,

Mednarodna likovna kolonija pri Bukovniškem jezeru

V senci dreves pri Bukovniškem jezeru v občini Dobrovnik je na likovni koloniji ustvarjalo štirideset ljubiteljskih slikarjev iz Slovenije, Hrvaške in Madžarske. Organizator Mednarodne likovne kolonije Bukovniško jezero 2021 je bila lendavska območna izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD), pri organizaciji dogodka pa sta sodelovala tudi Zavod za okolje in turizem Dobrovnik ter občina Dobrovnik. Strokovni vodja, ki je likovnikom svetoval, kako narediti še boljše slike, je bil likovni pedagog in akademski slikar Duško Abramušič, je povedala vodja organizacije dogodka Rozina Nemeč, vodja lendavske območne izpostave JSKD. Slikarji so ustvarjali na različnih lokacijah v okolici jezera in ob Vidovem

Ob Bukovniškem jezeru je ustvarjalo štirideset ljubiteljskih slikarjev iz Slovenije, Hrvaške in Madžarske (Fotografija: Jože Gabor)

izviru, ki je na bližnjem hribu pri kapelici svetega Vida. Razstavo načrtujejo decembra v dobrovniškem kulturnem domu, ko bo občinski praznik. Takrat bo izšel tudi katalog o likovni koloniji. V

katalogu bo o delih, ki so nastala pri Bukovniškem jezeru, razmišljal likovni kritik in kustos Mario Berdič Codella, ki se je družil z ustvarjalci na likovni koloniji.

Jože Gabor

Srbsko kulturno društvo Jovan Jovanović Zmaj Lendava

Med ohranjanjem kulture in asimilacijo

Srbsko kulturno društvo Jovan Jovanović Zmaj Lendava

potomcev srbske etnične skupnosti in želeli bi, da bi jih bilo

voslavnih novim letom. Pred pandemijo so tradicionalno vsako leto organizirali tudi prireditve Dnevi srbske kulture, ki je trajala dva ali tri dni. Na to prireditve so povabili srbska kulturna društva iz Srbije, Bosne in Hercegovine ter Hrvaške, nastopila pa so tudi domača kulturna društva: slovenska, madžarska in romska. Med glavnimi cilji društva sta zmanjšanje asimilacije Srbov ter ureditev statusa narodne manjšine v Sloveniji. V Sloveniji največ Srbov živi v primorski regiji in v Ljubla-

Ekipe srbskega društva na tekmovanju v kuhanju bograča na Bogračfestu v Lendavi (Fotografija, arhiv društva)

so Srbi, ki živijo v Pomurju, ustanovili pred desetimi leti, vanj pa so vključeni še njihovi sorodniki in drugi ljubitelji srbske kulture. Namen društva je ohranjanje in razvoj narodnostne, kulturne in duhovne identitete pripadnikov srbske etnične skupnosti v Sloveniji, je povedal njegov predsednik Čedomir Marković: »V društvo so vabljeni vsi, ne glede na nacionalno, versko ali kakšno drugo pripadnost, ki imajo radi srbsko glasbo, ples, film in druge oblike kulturnega ustvarjanja. V Pomurju po naših podatkih živi med 800 in 1.200 pripadnikov in

Na Dnevih srbske kulture v Lendavi je nastopila tudi folklorna skupina iz Novega Sada (Fotografija, Jože Gabor)

čim več vključenih v naše društvo.«. Doslej so vsako leto, razen letos, ko zaradi pandemije to ni bilo mogoče, organizirali kulturno-družabni dogodek 13. januarja, večer pred pra-

ni, Mariboru in drugih večjih mestnih središčih. V Pomurje se je največ Srbov priselilo iz Vojvodine v Srbiji in iz Like ter Banije na Hrvaškem.

Jože Gabor

Pod Srebrnim brejgom ...

... je Slovenija odeta v zlato, srebrno pa eške kakšno drugo farbo. Na olimpijadi 2020 v Tokiju, stero je corona v tau leto potisnila, je tak veselo, kak že dolgo nej bilau. Začnilo se je že na prvi olimpijski den. Tadej Pogačar je nej ranč eške eden teden po šampionskom Tour de France biu tretji. Veseldje se eške nej zmirilo pa je Benjamin Savšek na čunaklini v divdji vodi si zlato kaulak šinjeka obesio. Po tejm se je čakalo, ka Primož Roglič na svojom biciklini naredi. Vejmo, na dirki po Franciji je trno lagvo spadno, neje več mogo padalov klačiti. Depa orel iz Kisovca pri Zagorji je pokazo, kak tau šampioni delajo. Dirka na čas, kronometer, je samo njegva bila. Za več kak eno kusto minuto je cejlo konkurenco za seuv püsto, prvo slovensko olimpijsko biciklistično zlato je tō prišlo. Če se malo z rečami spravlamo, Rogličovo menje Primož je ranč tisto, stero za tau zlato najbolje naprej valaun gé. Primož je slovensko menje, stero iz latinskoga Primus pride. Primus tau prvi znamenüje. Tina Trstenjak pa je v svojoj kategoriji v judoji druga bila. Na zadnoj olimpijadi je zlata bila. Na toj je kej skur gnaki biu, z isto žensko se je v finali metala, samo sta mesti vöminile. Kakoli, Tina je na dveji olimpijadi dvakrat v finali bila, gnauk zlata, zdaj srebrna. Tō njoj, kak Primoži, je tejljo skur nej dopistilo, ka bi v Tokijo šla. Depa stisnola je zobe, šlau je!

Svojo parpovejst slovenska košarka piše. Oprvin so na olimpijadi pa že na prvi tekmi so pokazali, ka na nji eške kak trbej računati. Če so na olimpijado na zadnje dveri nut prišli, ji nesterni že za favorite majo. Najbole po tejm, gda so Argentino, drugo reprezentanco na svejti, na kolena spravili. Gda se vse takše v športi godi, se na drugo skur tapozabi. Najbole se na kaj lagvoga, nej najbolje lejgoga tapozabi. Zaprav, se na tisto spoj ne brodi.

Eške se ne vej, kak se ena druga tekma zgotovi. Tista, v steroy se vcejlak bojnjajo kak pa na olimpijadi. Vse bole krepka fronta prauti inekcijam za doj-stavljanje covid se vse bole glasi. Tak zdaj vsikši na svojom brgej stodji; tisti »prauti« pa tisti »za«. Za tiste, ka so »za«, na teveni nekše fejle reklame ranč tisti športniki pa športnice delajo, ka na olimpijadi so zmejs med najbaukšimi. Če kaj vala, se eške ne vej. Vej pa se, ka leko se leto 2020 znauva zgodi. Ja, turizem je že pokazo, kak procenti gor dejo, sezona pa je nin na polonje kuman prišla. Vejmo, hrvaško maurdje Slovencom najbolje diši. Tam pa je nej vse tak, kak bi trbelo. Velke veselice skrak maurdja ne morejo pa ne morejo doj zapovedati. Na nji pa nejveč mladi se v ritmi muzike trausi. Ranč tisti mladi, ka se prauti inekcijam postavljajo. Ranč zatoga volo že so se ideje narodile, ka cepleni do leko šli, kama do škeli, tisti brezi inekcije pa do bole skrak dauma mogli biti. Pa je znauva ogenj v streji. Tisti brezi inekcij že skur krčjo, ka tau skur tak bau kak v Merki, gda so črni lidge menje vrejdnji bili, segregacija se tau zove. Zavolo vsega povejdanoga aj bi september gnaki tistomi od lani biu. Zaprejte šaule, nesterne baute, zaprejte krčme, granice, nauve karantene pa tak naprej pa tak tadele. Té črni scenarij pa aj bi samo postrašüvanje biu, se čüje. Glavaške bi znauva radi malo diktaturo gorpstavljali, se eške bole čüje. Kak do se EU covid pejnezi talali pa se eške skur nika ne čüje.

Naš Srebrni brejg v tej vraučej dnevjaj bole počivle, kak pa kaj drugo dela. Je pa eden den dun vözglaso, ka kakši grbanj bi se na njem leko najšo. Depa laupau prosi, aj ne ojdimo po njem, ka eške bi rad tadale malo počivo. Vraučje je, pravi.

Miki Roš

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF; za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB